

Anton Hykisch

VĚŘTE
CÍSAŘI

HISTORICKÝ ROMÁN
O CÍSAŘI JOSEFU II.

HOST

Věřte císaři

Anton Hykisch

BRNO 2017

Copyright © Anton Hykisch, 2016
Translation © Miroslav Zelinský, 2017
Kniha vyšla s finanční podporou Komisie SLOLIA,
Literárne informačné centrum, Bratislava
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2017
(elektronické vydání);
ISBN 978-80-7577-158-2 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7577-159-9 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7577-160-5 (Formát MobiPocket)

Půlnoční s obavami

Obličej mu zbělel, ve tvářích pocítil chvění. Pokoušel se promluvit.

Co udělá?... Kam udeří?

Hlas mu z úst nevyšel. Rty se chvěly jako podzimní listy.

Co udělá?... Bože, tato nejistota je strašná.

Vášnivě si přál být jasnovidcem. Chtěl uvidět mladého císaře a vniknout do jeho hlavy, probrouzdat jeho mozkem. Co udělá lvíče utržené z řetězu? Na koho skočí? Už ho nic nebrzdí. Energická a silná matka ho držela na řetězu. Matka je už měsíc mrtvá. Je sám, bez dozoru.

Pane Bože, pomoz! Co udělá? Kam padne císařův první úder?

Přidržel se stolku se zkroucenými nohami. Na jejich koncích byly lví drápy.

Kardinál primas měl popelavou tvář. Pozlacené lví drápy se zahryzly do červeného koberce.

Třebaže byl Štědrý den, muž v klerice se očividně bál. Prsty na intarzii stolku se mu rozklepaly. Nedokázal je zastavit.

Vánoce v roce 1780 byly podivné. Setmělo se hned odpoledne. V podvečer začalo prudce sněžit. Mokrý sníh padal na ztuhlé vesnice a města mocnářství, od Antverp přes tyrolské Alpy až po hory bájného Sedmihradska. Minutu po minutě se kontury krajiny ztrácely, jako by příroda chtěla zakrýt žal minulých dnů, pohladit znepokojené tváře. Bílé nebe padalo na země, provincie a župy. Nehřálo, ale mrazilo.

Byl svatvečer. Biskupové, arcibiskupové, vikáři, opati, eparchové, presbyteri, kazatelé, právě navlékaní do vyzývavě skromných černých komží nebo do bohoslužebných ornátů a zlatem protkávaných dalmatik, nejspíše podupávali v sakristiích. Ve střelných modlitbách mezi vklouznutím do alby, vázáním uzlu na ozdobné šňůře se střapci a pobíháním kaplanů, kleriků, ministrantů prosili Boha o dobrou radu. Jak spojit dva protichůdné pocity? Na jedné straně svátek narození Spasitele — na druhé straně nedávná smrt císařovny, arcivévodkyně, královny, laskavé matky mocnářství. Čas půlnočních mší se nebezpečně blížil.

Přívál bílých vloček zastřel nejistotu v duši kardinála primase. Sladká nejistota se rozpouštěla. Možná tady vůbec nebyla. Převládl jediný pocit. Strach, co bude zítra, za týden. Po Novém roce. Co udělá císař? Kdo bude jeho první obětí?

„Co udělá císař?“ zašeptal a rychle dodal: „Ty opravdu nevíš, co udělá Jeho Veličenstvo?“

„Nevím, Eminence.“

Samozřejmě že neví, blesklo kardinálovou myslí. Měl bych se uklidnit. Soustředit se. Ten pětadvacetiletý mladíček s černými vlasy nemůže vědět, co se děje ve vídeňském Hofburgu. Mladý kaplan generálního vikariátu Ostrihomské

arcidiecéze v Trnavě stojí bezradně, ne však poníženě, před svým představeným. Hrabě Josef Batthyány upřel zrak na kaplana, ale jen na vteřinu. Báł se, že mladý kaplan vyčte v jeho očích ten nezvladatelný strach ze zítřka. Na Štědrý den by žádný Boží služebník neměl mít strach, pokud opravdu prožívá, co hlásá svatá matka církve.

Kaplan, nedávno vysvěcený bohoslovec, hledí na svého arcibiskupa klidně a beze strachu. Musí se ovládnout, aby neprozradil vnitřní radost, která v něm od rána panuje.

Primasovy prsty na intarzii stolku se lvími drápy stále klepaly, jako by hrál na klavír nebo na cembalo. Jak je dobře, že je tu ticho. Mladý kaplan už od dětství nesnáší hudební nástroje a s nežádoucími zvuky bude bojovat po celý život.

Primas nespouštěl oči z kaplana. Nebyl to pohled suveréna ze starého uherského šlechtického rodu. Primasovy oči připomínaly spíše oči ustrašené matky, která vyprovází syna do neznáma. Kaplan nepatrně pohnul špičatou bradou. Moje matka se teď také chystá na půlnoční. Možná už otec přikázal pacholkovi, aby odklidil sních před domem. Možná se i sám chopil lopaty, protože přival sněhu neustává.

„Nevíš, nevíš, synku,“ zamumlal primas. „Tady u nás jsi byl vysvěcen. Teologii jsi však ukončil na Vídeňské univerzitě. Jak dlouho jsi tam studoval?“

„Tři roky, Eminence.“

„Tři roky,“ ušklíbl se primas. „A netušíš, co udělá náš panovník,“ zaváhal, „nejmilostivější císař?“

Kaplan zavrtěl hlavou. Byl napjatý jako struna, primas nemohl z mladíkovy tváře nic vyčíst.

„Přednášeli ti pánové jako Eybel...“

„Profesor církevního práva...“

„Exkomunikovaný!“ zachvěl se primas. „A Wittola... šéfredaktor *Wiener Kirchenzeitung*, celým jménem Markus Wittola, že?“

Kaplan přikývl. Venku nepřestávalo sněžit. Vločky se měnily ve vodu a pomalu stékaly po vysokém, úzkém francouzském okně.

Primas pokračoval: „Wittola, ten farářík z vesnice u Vídně. A ještě...“ Primasovy prsty nepřestávaly klepat na stolek. Bože, kdy přestane? „A jak se jmenuje rektorův zástupce?“

„Profesor Pehem,“ řekl kaplan.

„Pehem. Ano, ano, můj synu. Nahradil vyhozeného Eybela.“ Kardinál primas se pokusil o úsměv. „Celá slavná takzvaná vídeňská teologická škola. Pletou hlavy stovkám bohoslovců, i vám z Pázmána. Skrže Sonnenfelse, pokřtěného žida, mají velký vliv na císaře.“ Povzdechl si. „Vídeňská škola. Samý jansenismus. To bychom vypadali. Uděláme všechno pro to, aby v seminářích v našich Uhrách tito pánové neuspěli.“

Přestal bubnovat prsty do stolku a v kaplanových očích hledal souhlas. Kaplan se snažil spočítat, kolik pramínek vody stéká po vysokém okně. Věděl své. Najednou se nadechl a trochu pisklavým hlasem řekl: „Přednášel nám také opat Rautenstrauch. Připravuje reformu teologického studia v celém mocnářství.“

Primas přistoupil ke kaplanovi.

„Co říkáš, synu? Opravdu mluvili o reformě studia? Podívejme, odkryli karty.“ Zamyslel se. Určitě jim dodal odvalu sám císař. Primas sotva zastavil horečnaté myšlenky. Nebezpečí se přiblížilo na dosah. Chtějí ovládnout mladé, vychovat jiné kněze, postavit klérus proti Římu, zevnitř zničit svatou matku církev. Jaká opatření dělá vídeňský arcibiskup?

Problémy mu přerůstají přes hlavu. Kardinál Migazzi je už příliš starý.

Mladý kaplan před ním stál nehybně, takřka zpupně. Neuhýbal očima. Primas se pokusil projevit rozhodnost. „Nepodaří se jim to. Ten benediktin s hrozným jménem — všimni si, synu, všechno to jsou Němci — Rautenstrauch, tuším opat z pražského Břevnova, naštěstí nemá moc rozhodovat o naší arcidiecézi.“

Zatím nemá, pomyslel si mladý slovenský kaplan. Uherský primas hrabě Batthyány nemůže nevědět, že bývalého opata císař jmenoval rádcem spojené rakousko-české dvorské kanceláře. Císař tedy určitě pozorně naslouchá jeho radám a možná brzy (kaplan si povzdechl) se výchova budoucích kněží v celém mocnářství od základu změní. Nahlas to neřekl. Podcenil však úsudek svého nadřízeného.

„Tedy, kam udeří císař?“ Primas se pokusil o patetické gesto. „Zdá se, že první úder proti církvi bude zaměřen na duše nás, samotných kněží.“

To je hrozné, pomyslel si primas.

Kaplan jemně přikývl a přes tvář mu přeběhl slabý, sotva znatelný úsměv. Pohled na primase s vystrašenýma očima jen posílil kaplanovu radost, která ho ovládala už od brzkého rána.

Během těchto Vánoc se tisíce lidí brodily v čerstvém sněhu. Ve venkovských kostelících, stejně jako v chrámech a katedrálách měst po celé říši hořely tisíce svíček. Svíčky i lidské duše byly zapáleny. Nevěděly však přesně, zda mají tesknit, nebo se radovat.

Primas Uherského království, ostříhomský arcibiskup se sídlem v Trnavě, před dvěma lety poctěný hodností kardinála, Jeho Eminence hrabě Josef Batthyány dal na štědrý den

přednost nebeské radosti. Bez ohledu na to, co se děje v říšském hlavním městě Vídni.

Primas vnímal sněhové vločky jako miliony bílých poslů, jiskry energie. Dnes večer bude zase veleknězem, pastýřem, který za sebou vede zástupy. Zviditelní Boží moc a rostoucí věrnost křesťanského lidu. Od poslední sněhem zaváté fary na severním Slovensku přes plebány protestanty z nakažených německých měst a nespočetné kláštery až po biskupská sídla království sahá dobře utkaná síť církve. Touto sítí nesmí proniknout do myslí milionů věřících ďábelské pokušení svobodných zednářů, agnostiků, volnomyšlenkářů, reformátorů. Cítil na hrudi ozdobný pektorál. Velký zdobený kříž připomíná povinnost bránit Ukřížovaného vždy a všude za všech okolností. Primas měl v sobě geny staré uherské šlechty z rozvětveného rodu na rakousko-maďarském pomezí, zdědil odvahu obránců vlasti před Turky, přidal k tomu nejvyšší vzdělání ve filozofii a teologii, navíc lásku k literatuře, hudbě a vůbec k umění. (Vždyť mě označují přívlastkem Dionýsos uherského areopagu.) Bůh mu dopřál, aby spravoval obrovské církevní majetky. Byl přesvědčený, že výnosy využívá smysluplně. Svědčí o tom desítky postavených kostelů, chudobinců a církevních sídel.

Kardinál arcibiskup si za místo triumfu zvolil univerzitní kostel svatého Jana Křtitele, součást areálu Trnavské univerzity, založené jeho velkým předchůdcem kardinálem Petrem Pázmánym.

Když se hrabě Batthyány blížil ke chrámu, už z kočáru viděl náměstí přeplněné věřícími, stírali si vločky sněhu z klobouků a pelerín a snažili se dostat do chrámu už zpola zaplněného mladými studenty a kleriky.

Zahřměly varhany. Nitro univerzitního chrámu vypadalo z výšky chóru jako nekonečný bílý tunel pod stále unikající nebeskou klenbou s mihotavými postavami andělů. Oblouky bočních lodí jako by unášely člověka dopředu ve stále se zrychlujícím tempu až ke konečnému cíli před mramorový oltářní stůl vsazený do vysoké stěny. Při podhledu na nadlidské postavy evangelistů a dalších světců, které se postupně objevily na jednotlivých úrovních, se primas cítil jako Dante postupující po poschodích Nebeské hory až k Nejvyššímu.

Velký sbor na kůru, seřazený po obou stranách varhan, se tlačil k zábradlí. Jen v první a druhé řadě viděli, jak se na podlaze hlavní lodi vlní bílá vřava. Lidský vodopád se blíží ke stříbřitému zázraku, jakési lesklé mušli před oltářem. Z koberců nad kamennou podlahou chrámu se vynořuje obrovská kolébka a v ní nad zlatými palmovými listy se v polo sedu zvedá chlapeček s červenými tvářemi, poněkud velký na novorozeně, s výraznými očními víčky, polekaně hledící na blížící se vřavu kněží, kleriků a ministrantů. Výtvar místního řezbářského mistra.

Varhany hřmí všemi manuály, vydávají spodní tóny pekla, výšiny nebe i naději očiště.

Kardinál primas klečí na červeném koberci, potom se pokouší vstát. Je mu něco přes padesát. Ale v těch dobách to už není věk mládence a zvednout se ze země mu pomáhají kněží z obou stran průvodu. Kardinálský purpur ho vyčlenil z bělavého společenství. Stojí před svatostánkem jako sloup a jeho postříbřená hlava se zvedá k nebi.

Rozpřáhl ruce. Z chóru zazní chvalozpěv. Aleluja... aleluja...

Prostor před oltářem oživne, míhají se koncelebranti, biskupové, kanovníci, opati, kněží, ministranti, nádoby, kalichy, lesknou se patěny, v žilnatých rukou kardinála oslnivě

září bílý oblouk křehké eucharistie, chvíle posvátného ticha, cinkání neviditelného ministranta, všichni, celý chrám je na kolenou, ti natlačení v uličkách mezi lavicemi, v bočních chrámových lodích klesají do loužiček rozpuštěného sněhu z bot a botiček, válenek, jen ti předvídavější si přinesli nánožníky. Jen ti, co mají čest sedět v lavicích, klesají na kolena, na klekátko vystlaná červenou látkou, protože i pokora a ponížení před Bohem jsou buď mokré a studené či tvrdé, anebo měkké, vystlané přím a slámou, aby pokání příliš netlačilo.

Mladý černovlasý kaplan (křtěný jako Jozef Ignác) se necítil nejlíp. Namačkaný mezi dalšími kaplany, jáhny, kleriky a ministranty stál na pravém křídle bohaté primasovy asistence před oltářem. Byli seřazeni podle velikosti, podle polohlasných pokynů ceremoniáře vstávali, klekali, latinsky odpovídali podle rituálu tridentské mše. Obřady mohly trvat určitě půldruhé hodiny, spíše ale více než dvě hodiny, protože kardinál primas Uher se chtěl zavděčit Bohu, Trnavě a blízkému okolí náročným chrámovým koncertem v provedení chovanců semináře svatého Štěpána.

Jozef Ignác stál v široké řadě, snažil se sledovat obřady, jednotlivá latinská slova se rozdrobila, rozpustila v kakofonii zvuků sboru a různých nástrojů. *Zněly housle, violiny, violy, violoncella, basy, barbory, klarinety, flétny, hoboje, fagoty, klavícebala, spinety, tambory, bubny, cimbály a další nejrůznější nástroje... První slabika z Kyrie eleison se ozývala za takovou dobu, za jakou odslouží ve Vídni celou mši i nejšouravější výpomocný kněz...*

Mladý kaplan přimhouřil oči. Půlnoční v rodné vsi, blízko širokého Váhu praskají ledy na řece. V kostelíku se místní pan farář na půlnoční jako obvykle připojil k písni:

*Pásli ovce Valaši
při betlémské salaši,
anděl se jim ukázal
do Betléma jít kázal:
Vstaňte hore a běžte,
Pána Krista najdete,
on tam leží v jesličkách,
ovínutý v plenčičkách,
Maria ho kolébá, svatý Josef mu zpívá
na housličky ju-ju-ju,
a na dudý du-du-du.*

Kakofonie orchestru v univerzitním chrámu přehlušila vzpomínku na dětství. V přeplněném chrámu vzduch ztěžkl, ke klenbě se zvedal opar z namačkaných těl a sněhových kaluží. Jozef Ignác přimhouřil oči, uši si zacpat nemohl. *Concerto grosso* bylo nezadržitelně dlouhé. Návaly hudby otevřely v mladé hlavě tajemné komnaty. Mhouřil oči. Drží se zábradlí lodě a nad ním bije o stožár plachta bičovaná větrem. Pluje do Tripolisu a do Káhiry, do neznámých světů. Pootevřel oči, vidí stíhlé tmavé děvy a svou neznámou sestru Fatimu. Znějí činely, uslyší křik dervišů, vidí bičované lidi a laskavé vousaté starce, kteří volají *Alláh akbar*, Bůh je velký, a těla, kterých se nedotýká oheň. Chtěl to všechno zaznamenat, napsat, hned jak se vrátí domů do Benátek. Proč do Benátek? Proč ne do rodné Drietomy pod hradem Bytča, na severu slovenské země? Nevěděl proč.

Netušil, že v těch chvílích se stal spisovatelem, otcem příběhů. Zrodil se romanopisec.

Dozněl koncert, utichly nástroje, všichni si oddechli. Nastalo ticho. Znalci si pyšně šeptali, že slyšeli vánoční koncert,

Concerto grosso g moll, opus 6, číslo 8 a složil ho Arcangelo Corelli (štíhlý mnich od paulánů tvrdil, že to sice bylo *Concerto grosso g moll*, ale opus 8, číslo 6 a potom autorem musí být Giuseppe Torelli). Závěrečná slova *Ite missa est* z úst kardinála primase byla sotva slyšitelná. Dav se opatrně rozhýbal. Bílá řada asistence se zavlnila, kaplan Jozef Ignác poslušně odpochoval do sakristie. Za pomoci spolubratrů jeden druhého svlékali z dlouhé bílé alby. Sotva stáli na nohou a všichni měli hlad.

Kaplani a bohoslovci posledního ročníku diecézního semináře měli být hosty kardinála primase. Jozef Ignác si rychle oblékl kleriku, přičísl si vlasy a spěchal do jídelny zasednout ke štědrovečernímu stolu.

Tajemství neznámých kleriků

Ostrý kardinálský purpur zářil z primasových ramenou ještě i ve svitu svic.

„Odpusťte, *dillectissimi filii*, že jsem vás vyrušil ze zpěvu, máte krásné vánoční písně. Je správné, že lid vlastními písněmi oslavuje tajemství vtělení. I když jste z rozdílných žup, zpíváte stejné slovenské písně. *Canti slavici*.“

„*Canti slavonici*, Eminence,“ zašeptal tiše mladík s tonzuroou.

Primas se shovívavě usmál: „*Slavonici*. Jak myslíš, synku.“

Dva trochu vyplašení slovenští klerici v rozpacích vnímali řady knih za primasovou šedou hlavou.

„Ty jsi křtěný Alexander,“ obrátil se arcibiskup k menšímu mladíkovi, který ho neopravoval. „Říkají ti Rudnay de Rudna et Divéky-Ujfalu.“ Arcibiskup spokojeně pokýval hlavou. „Ctihodný rod nižší šlechty. Mluvíš maďarsky i slovensky, samozřejmě kromě latinského jazyka. Jak by tě oslovili doma, kdybys nebyl klerikem všeobecné církve?“

Mladík s plnější tváří vyhrkl: „Alexander Rudnay de Rudno et Diviacka Nová Ves... Eminence.“

„Kolik je ti let, synku?“

„Dvacet.“

„Pamatuji si tě z kurzu filozofie tady v Trnavě. Vídával jsem tě v archivu.“

„Vypomáhal jsem jako archivář vikariátu. Teď studuji teologii v Budíně.“

„Snaživý mládenec. Přijel jsi na svátky navštívit rodiče? *Bene, benissime*. Miluješ knihy, že?“ Arcibiskup nečekal na odpověď. „Ještě tě čeká mnoho knih. Pokud budeš tak pilný jako dosud, uděláš si doktorát z teologie v hlavním městě království v Prešpurku.“

Hrabě Batthyány vstal od stolu seminární knihovny a začal se procházet. Ruka s prstenem zakroužila před tváří mladšího klerika.

„Zjistil jsem si, že i ty jsi *nobilis*, synku.“

„Antonius Bernolák Slanicensis, Eminence.“

„Takže Bernolák de Slanica. Zeman z nejsevernějšího koutu naší vlasti. Kolik ti je?“

„Osmnáct, Eminence,“ odpověděl a bezděky si hrábl do vlasů. Arcibiskup se pousmál.

„Nezvykl sis na tonzuru? Do dalšího svěcení bude i huř, neboj se, synku! Jsi velmi pracovitý. Chceš překonat svého staršího přítele. Pamatuji si tě z Prešpurku ze semináře svatého Imricha.“

„Vystudoval jsem tam rétoriku, filozofii a poetiku.“

„Na zdejší královské akademii si dokončíš filozofii. Když budeš dobrý, nemine tě doktorát z teologie ve Vídni na Pázmáneu. Ještě se uvidí. Prý jsi nadaný na jazyky, říkal mi kaplan Bajza.“ Bernolák přikývl. Arcibiskup k němu natáhl dlaň,

jako by ho chtěl pohladit. „Osud sirotka je těžký, synku. Víím, víím. Kdy ti umřel pan otec?“

„Před šesti lety. Bylo mi dvanáct, bratrovi šest.“

„Smutné, smutné. Ale neboj se. Matka církev ani vlast nenechají sirotky bez pomoci.“ Po chvíli se zeptal: „Jsi hrdý na svoje zemanství? Jakou máte erbovní listinu?“

Bernolák si odkašlal a spustil: „Modrý štít příčně rozdělený tekoucí řekou. V horní části jsou nad řekou tři červené růže. V dolní části na zelené louce jsou dvě bílé solné skály — *petra salis*. Nad štítem máme přilbu s korunou.“

„Solné kameny?“

„Moji předkové obchodovali se solí z Polska a dodávali ji i císařskému vojsku. Byla to pomoc v boji proti rebelům.“

„*Bene, bene...* jaké krásné, přímo biblické podobenství. Vy mládenci máte být solí tohoto království. Zárukou proti zkáze a hnilobě světa.“ Zastavil se před nimi. Dlouhatánské voskovice poznamenaly jeho tvář svatozáří. „Zavola jsem si vás jako *nobiles*, jako syny významných rodin, abyste i nadále byli nápomocni při udržování a šíření katolické víry. Vaše *noblesse oblige*, že, pánové?“ Primas zvedl pravici směrem k bohoslovcům. „Přijměte požehnání: *Benedicat vos omnipotens Deus*,“ poslední slova skoro zašeptal. Arcibiskup byl zřejmě unavený. „A teď běžte ve jménu Božím mezi své spolubratry.“

Klerici pochopili. Primas přistoupil ke dveřím knihovny, za kterými se ozýval vánoční zpěv. Oba bohoslovci vzorně vykonali *homagio*. Jeden po druhém poklekli a políbili biskupský prsten svého představeného.

Bylo po půlnoci. Arcibiskup se opřel o rám okna. Přívál sněhu venku neustával. Bůh nás nenechává úplně bez naděje. Tito mladí lidé vyzařují klidnou jistotu. Arcibiskup jako by na chvíli zahnal do kouta strach z budoucnosti.

„Tak mluvte, pánové! Dostali jste *laudatio*? Anebo novoroční karcer?“

Mládenci dojídali poslední zákusky ze zpola uklizených stolů. Otázky se sypaly a dva nešťastníci jaksi neodpovídali. Kaplan Bajza k nim přišel od kuchyně se dvěma sklenicemi v ruce:

„Prosím, páni zemané, račte se napít!“ Kaplan byl ve tváři červený a v úzkých rtech mu cukalo. „Nenechejte se pobízet, *nobiles!*“ Rozhlédl se po jídelně, kde zůstal jen hlouček kleriků. „Co nám vzkazuje náš arcipastýř? Že také v naší církvi jsou dva druhy lidí? Nejsme si rovni před Bohem, protože ti urozenější jsou si rovnější?“ ušklíbl se.

„Pane kaplane... prosím vás...“ zaúpěl malý Rudnay.

Bernolák vzal nabízenou sklenici: „Děkuji, pane kaplane. Na vaše zdraví!“ Rychle vypil bílé víno a vydechl. „Šťastné a veselé... Nekazme si svátky, páni bratři! Neposadíme se?“

Sesedli se kolem stolu plného drobků a špinavých talířů. Oči jim jiskřily a mladíci sahalí po zpola dopitých džbánkách. Zůstalo jich jen několik, pět nebo šest. Bavili se volně, leda byle, jako se mluví po půlnoci po svatvečeru. O dárcích, které dostali z domova, o rodičích, bratrech, sestřích, o možných výhodných farách. O Trnavě, Prešpurku, Budíně, Vídni.

Kaplan Bajza nepřestával rýpat.

„Ty, spolubratře Antone, přišel jsi z Prešpurku ze semináře Emericanum. Byl jsi taky u radnice hlavního města našeho království?“

Bernolák přestal jíst makovník a přikývl.

„Vedle prešpurské radnice vyrůstá nová velikánská stavba. Palác.“

„Ano, pane kaplane. Palác, rezidence se skvělou výzdobou. Uvnitř bude prý malý zázrak. Zrcadlová síň.“